

SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Hasta Hakları ve Tıbbi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı
Bakanlık Yayın No:963

ULAKBİM TR Dizinde Taranmaktadır

Hakemli Dergi
TSHD
Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi

ISSN: 2149-309X-Biannually
<https://edergi.saglik.gov.tr/>
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tshd>
Yıl/Year: 2020 Aralık/December
Sayı/Issue: 16

TÜRKİYE'DEKİ SOSYAL HİZMET UZMANLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISININ BELİRLENMESİ

Bekir GÜZEL¹

Makale Bilgileri/ Article info

Makalenin Türü/Article Type: Araştırma/research
Geliş Tarihi / Date Received: 13.11.2020
Revizyon Tarihi/Date Revised:10.12.2020
Kabul Tarihi / Date Accepted: 12.12.2020
Yayın Tarihi / Date Published: 30.12.2020
DOI: <https://doi.org/10.46218/tshd.825323>

Makale Künyesi/To cite this article: Güzel, B. (2020, Aralık).Türkiye'deki Sosyal Hizmet Uzmanlarının Toplumsal Cinsiyet Algısının Belirlenmesi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 16 :82-100. DOI: <https://doi.org/10.46218/tshd.825323>

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Bekir Güzel, Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü.
bekir.guzel@erdogan.edu.tr
bekirguzell@gmail.com

Öz

Türkiye'deki sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet algı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada 2013 yılında Altınova ve Duyan tarafından geliştirilmiş olan Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yönetimi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada toplam 339 katılımcıya ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinde öncelikle hazırlanan form sosyal medya araçları üzerinden sosyal hizmet uzmanlarının üye oldukları gruplarda paylaşılmıştır. Daha sonra Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı il müdürlüklerine e-posta gönderilmiş ve uzmanların araştırmaya katılımı için destek talep edilmiştir. Veriler SPSS 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermediği tespit edildiğinden puanların cinsiyet ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre karşılaştırılmasında Mann Whitney U testinden; yaş grupları, medeni durum, çalıştığı kurum, yaşadığı şehir ve bölge değişkenlerine göre karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testinden yararlanılmıştır. Analizler sonucunda katılımcıların toplumsal cinsiyet algısının yüksek düzeyde olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda insan hakları, eşitlik, adalet, bireyin onuru ve saygınlığı gibi temel değerler üzerinde yükselen sosyal hizmet mesleğinin Türkiye özelinde toplumsal cinsiyet konusunda duyarlı profesyoneller tarafından uygulanıyor olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Sosyal hizmet uzmanları, Toplumsal cinsiyet, İnsan hakları, Eşitlik.

DETERMINATION OF GENDER PERCEPTION OF SOCIAL WORKERS IN TURKEY

Abstract

This research was conducted to investigate social workers' level of gender perception in Turkey by using the Gender Perception Scale developed by Altınova and Duyan in 2013. In this study, which was carried out using simple random sampling method, a total of 339 participants were reached. During the data collection process, a survey form was prepared and shared in social media groups in which social workers are members. Additionally, in order to reach more social workers, support from the provincial directorates of the Ministry of Family, Labour and Social Services was requested via e-mails. The data were analyzed using the SPSS 21.0 program. Since the data were not normally distributed, the Mann Whitney U test was used to compare the scores according to the variables of gender and education level. The Kruskal Wallis H test was performed in comparing the variables of age groups, marital status, institution, city and region. As a result of the analysis, the participants' level of gender perception was found to be highly positive. It was concluded that the social work profession, which is built on

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID: 0000-0001-6771-5156

basic values such as human rights, equality, justice, individual dignity and respect; is being done by gender-sensitive professionals in Turkey.

Keywords: Turkey, social workers, gender, human rights, equality.

Giriş

Aristoteles'ten (1997, s. 10) beri biliyoruz ki "insan doğası gereği toplumsal bir varlıktır." İnsanın bu varlık özelliği, onun varoluşundan bugüne hemen her alanda birbirine bağlı/bağımlı veya birbiriyle ilişkili olmasına neden olmuştur. İnsan fizyolojik gereksinimlerini karşılamak için bile başkalarının varlığına ihtiyaç duymaktadır. Örneğin; insanın günde sadece bir parça ekmekle yaşamını sürdürebileceğini kabul etsek bile, yine de ihtiyaç duyulan bu besine ulaşabilmek için buğdayın öğütülüp un haline getirilmesi, daha sonra da hamur yapılması ve pişirilmesi gibi işlemlerden geçmesi gerekmektedir. Bu üç işi yapabilmek için ise birçok eşya ve alete; bu eşya ve aletler için de demircilik ve çömlekçilik gibi ustalıklara ihtiyaç bulunmaktadır (Haldun, 2004, s. 79). Ne var ki insanın doğası gereği toplumsal bir varlık olduğuna dair bu önerme kendi içinde bir dikotomi oluşturmaktadır. Maslow'un (1958) ortaya koyduğu ihtiyaçlar hiyerarşisinden hareket edecek olursak; fizyolojik gereksinimlerin üstünde yer alan diğer gereksinimler söz konusu olduğunda insanlar arasındaki ontolojik bağımlılığın karşılıklılık esasından uzaklaştığı görülmektedir. Fizyolojik gereksinimleri karşılanan insan bir üst basamağa geçişte yeni ilişkiler geliştirmekte, bu ilişkiler de farklı ilişki alanları oluşturmaktadır. Nitekim temel gereksinimlerinde kurduğu bağımlılık ilişkisinden belirli düzeyde doyum sağlayan insanın; "sevgi, sevecenlik veya ait olma" ya da "saygınlık" gibi üst gereksinimlerin karşılanmasında genellikle tek taraflı bir beklenti içine girdiği görülmektedir (Jones, 1998; Devonis, 1989). Bu beklenti zaman içinde söylemsel bir anlam kazanarak pratik hale gelmekte ve yeni oluşan ilişki alanları içinde ortaya çıkan güç/iktidar pratikleri tarafından kuşaklararası aktarılmaktadır (Foucault, 2019).

Bu çalışmanın merkezinde yer alan toplumsal cinsiyet konusu da böyle bir oluşumsal ve söylemsel geçmişe sahiptir. Toplumsal cinsiyetin ne olduğuna değinmeden önce cinsiyet kavramına değinmekte yarar var. Türk Dil Kurumu (2020) tarafından "bireye üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiyi ayırt ettiren yaratılış özelliği, eşey, cinslik, seks" olarak tanımlanan cinsiyet kavramının biri biyolojik diğeri toplumsal olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Yukarıda yer alan tanımda cinsiyetin sadece biyolojik yönüne (sex¹) değinilmektedir. Oysaki cinsiyet kavramına modern toplumda yüklenen anlam biyolojik boyut ile ifade edilen ya da edilmek istenenin çok ötesindedir (Illich, 1996). Bu noktada cinsiyetin toplumsal boyutuna (gender²) bakmak tamamlayıcı olacaktır. Cinsiyetin toplumsal boyutu biyolojik boyutundan farklı olarak doğuştan kazanılan ya da doğal olarak sahip olunan bir özellik taşımamaktadır. Toplumsal boyut süreç içerisinde gelişen, yerleşen ve kabul gören bir özelliğe sahiptir. Literatürde bu farklılığı ortaya koymak ve herhangi bir karışıklığa yer vermemek için cinsiyetin toplumsal boyutunu ifade etmek amacıyla "toplumsal cinsiyet" kavramının tercih edildiği görülmektedir (Dedeoğlu, 2000; Bora, 2012; Connell, 2019).

¹ İngilizce literatürde cinsiyetin biyolojik boyutunu ifade etmek için "sex" kelimesi kullanılmaktadır.

² İngilizce literatürde cinsiyetin toplumsal boyutunu ifade etmek için "gender" kelimesi kullanılmaktadır.

Detaylı bilgi için bkz. Muehlenhard, C. L., & Peterson, Z. D. (2011). Distinguishing between sex and gender: History, current conceptualizations, and implications. *Sex Roles*, 64 , p. 791-803.

1. Kavramsal Çerçeve: Toplumsal Cinsiyet

En yalın haliyle erkek ve kadına ait davranışların, değerlerin, inançların, düşüncelerin, algıların ve/veya rollerin toplumsal olarak inşa edilmesi ya da şekillendirilmesi olarak tanımlayabileceğimiz toplumsal cinsiyet ile ilgili olarak farklı tanımlara rastlamak mümkündür. Buna göre; toplumsal cinsiyet bir kaynakta “bireyin belli bir cinsten olduğuna ilişkin bilgiye, bu bilgi dâhilinde olmak üzere toplumsal düzlemde bireyden beklenenlere ve toplumda bireye biçilen konuma işaret etmektedir” (Vatandaş, 2007) şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka kaynakta ise “bireylerin eril ya da dişil olarak, üremeye dayalı bölünmesi kapsamında veya bu bölünmeyle bağlantılı olarak örgütlenmiş pratik” (Connell, 2019) olarak açıklanmaktadır. Bora ve Üstün’e (2005) göre toplumsal cinsiyet, bireyin çeşitli şekillerde dâhil olduğu karmaşık ilişkileri içermektedir ki bu ilişkiler bireysel düzeyde erkekliğe ve kadınlığa, toplumsal düzeyde ise bir cinsiyet rejimine işaret etmektedir. Bu kavramın Oakley (2016) tarafından erkeklik ile kadınlık arasındaki eşit olmayan sosyal/toplumsal/kamusal bölünmeye gönderme yapmak için kullandığı görülmektedir. Connell (2019) tarafından ise kolektivitelerin, kurumların ve tarihsel süreçlerin bir özelliği olarak ifade edilmektedir. Ona göre toplumsal cinsiyet kavramı tümüyle bireylerin özelliği olarak açıklanamayan; ancak yine de bireylere özgü özelliklerin büyük bir bölümünü içinde barındıran farklı fenomenlere sahiptir (Connell, 2019). Bu nedenle toplumsal cinsiyet ile ilgili olarak farklı kişiler, disiplinler ve kurum/kuruluşlar tarafından yapılmış ya da yapılacak oldukça farklı tanımlara rastlamak olasıdır.

Toplumsal cinsiyet kavramının ilk olarak ne zaman, nerede ve/veya kim tarafından kullanıldığına yönelik farklı iddialar bulunmaktadır. Ancak yaygın kabule göre toplumsal cinsiyet kavramı ilk olarak Robert Stoller tarafından 1968 yılında yayınlanan “*Sex and Gender*” adlı kitapta kullanılmıştır (Young-Bruehl, 1996; Green, 2010; Görgün Baran, 2012; Avşar, 2017). Sonraki süreçte toplumsal cinsiyet kavramının kadın-erkek arasındaki eşitsizliğin, özel-kamusal alan arasındaki farklılığın, cinsiyet-iktidar arasındaki adaletsizliğin ve bunların da ötesinde kadınlara yönelik her türlü hak taleplerinin merkezinde yer alan bir kavrama dönüştüğü görülmektedir. Buna rağmen hem ulusal hem de küresel düzeyde kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin her geçen gün artış gösterdiği de bir gerçektir (Garcia-Moreno ve Amin, 2019). Üstelik yapılan araştırmalarda içinde bulunduğumuz pandemi sürecinde kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin COVID-19 ile ilgili tartışmaların gölgesinde kaldığı da anlaşılmaktadır (UN Women, 2020; Kumar, 2020).

2. Literatür Taraması: Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları

Toplumsal cinsiyet son yıllarda sosyal bilimler alanında en çok çalışılan konuların başında gelmektedir. Başta sosyoloji olmak üzere iletişim, psikoloji, iktisat, edebiyat, sosyal politika ve sosyal hizmet gibi pek çok disiplin toplumsal cinsiyet merkezli çalışmalar yürütmektedir (Kortenhaus ve Demarest, 1993; Chodorow, 1999; Orme, 2002; Stewart ve McDermott, 2004; Burdge, 2007; Wharton, 2009; Béland, 2009; Duncan ve Pfau-Effinger, 2012; Segal, 2015). Bu çalışmalarda toplumsal cinsiyet konusunun; toplumsal cinsiyet sosyolojisi (Maynard, 1990; Chafetz, 2006), sosyal psikolojisi (Burr, 2002; Eckes ve Trautner, 2012), politikası (Lingard, 2003; Lewis, 2009), rolleri (Vatandaş, 2007; Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu, ve Taşkın, 2007), eşitsizliği (Jacobs, 1996; Fenstermaker, West ve Zimmerman, 2013), kimliği (Egan ve Perry, 2001; Steensma, Kreukels,

Vries ve Cohen-Kettenis, 2013), algısı (Hoffman ve Hurst, 1990; Altınova ve Duyan, 2013) ve ayrımcılığı (Black ve Brainerd, 2004; Bobbitt-Zeher, 2011; Bora, 2012) gibi çeşitli açılardan ele alındığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet ile ilgili çalışmalar incelendiğinde özellikle 1990'lı yıllardan sonra yazılan/yayınlanan çalışmaların niceliksel artışı dikkat çekmektedir. Yukarıda da değinildiği üzere toplumsal cinsiyet (gender) kavramının ilk olarak 1968 yılında kullanılmış olması 1990'lardan önce yapılan çalışmaların nicelik olarak neden az olduğunu açıklamak için bir neden olabilir. Ancak burada özellikle Kıta Avrupa'sında 1960'lı yıllarda gerçekleşen siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimler neticesinde ortaya çıkan eleştirel yaklaşımların göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Nitekim Mary Wollstonecraft'ın 1792 yılında yayınlanan "*Kadın Haklarının Gerekçelenirilmesi*" adlı kitabıyla oluşmaya başlayan feminizm algısının 1960'lı yıllarda ikinci dalga feminist hareketlere; 1990'lı yıllarda ise üçüncü feminist dalga hareketlere dönüştüğü bilinmektedir (Evans, 2008; Ford, 2009). Bu dönüşümler içinde ortaya çıkan eleştirel bakış açısından toplumsal cinsiyet kavramı doğmuş ve gelişmiştir.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda disiplinler arası çalışmaların yaygınlık kazandığı; farkı disiplinlerin bir araya gelerek toplumsal cinsiyet ile ilgili daha analitik, sistemli ve işlevsel analizlerin yapıldığı görülmektedir. Buna göre toplumsal cinsiyet ile ekonomi (Seguino, 2000), hukuk (Bartlett, Rhode ve Grossman, 2016), eğitim (Arnot, David ve Weiner, 2002), sağlık (Bird ve Rieker, 2008), medya (Krijnen, 2020) ve sosyal politika (Hassim ve Razavi, 2006) gibi farklı alanlar arasındaki ilişkiyi ele alan çok sayıda akademik (teorik ve ampirik) çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların yanı sıra günümüzde toplumsal cinsiyetin farklı gruplar, meslekler, kurumlar ve kuruluşlar üzerindeki etkisi ile ilgili olarak da çok sayıda akademik çalışmanın yapıldığı bilinmektedir (Yeung, 2010; Tessema, Read ve Malone, 2012; Azmat ve Ferrer, 2017; Lake, 2018). Bu bağlamda toplumsal cinsiyetin sosyal hizmet mesleği ve uzmanları üzerindeki etkisi ile ilgili olarak da bazı çalışmalar bulunmaktadır (Lewis, 2004; Abu-Bader, 2005; Myers, 2010; Hicks, 2015; Ostrander, Bryan ve Lane, 2019). Fakat bu çalışmada ele alınan haliyle doğrudan sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet algısının tespit edilmesine yönelik ulusal/uluslararası literatürde herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Nitekim Türkiye'deki sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet algısının tespit edilmesine yönelik gerçekleştirilen bu çalışma bir ilk olma özelliği taşımaktadır. Türkiye'de kadınlara yönelik şiddetin, ayrımcılığın, hak ihlallerinin ve kadın cinayetlerinin her geçen gün arttığı (Yazıcı ve Şahbaz, 2020; Doğrucan ve Yıldırım, 2020) bir dönemde kadınlara yönelik savunuculuk çalışmalarının önemi de artmaktadır. Bu konuda sosyal hizmete önemli görevler düşmektedir. Ancak öncelikle sosyal hizmet uzmanlarının kadınlara ve toplumsal cinsiyete yönelik algısının/bakış açısının tespit edilmesi gerekmektedir.

Buraya kadar yapılan açıklamalar ışığında bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

- (1) Türkiye'deki sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet algısı nasıldır/hangi düzeydedir?
- (2) Türkiye'deki sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet algısı ile sosyodemografik özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?

3. Yöntem

Nicel araştırma yöntemi esas alınarak gerçekleştirilen bu çalışmada betimsel tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli, geçmişte ya da güncel olarak var olan bir durumu mevcut haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2020). Betimsel tarama modeli araştırmacılara belirli bir grup içinde belirli bir konu/sorun ile ilgili yönetilen sorulara cevap alabilme imkânı sunmaktadır (Balci, 2015; Creswell, 2017). Bu model kullanılarak elde edilen verilerin evrene genellenebilmesi mümkündür (Creswell, 2017). Söz konusu modelin bu çalışmada tercih edilmesinin temel nedeni de sonuçların evrene genellenebilir olmasıdır.

3.1. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini Türkiye’de bulunan tüm sosyal hizmet uzmanları oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalarda Türkiye’de aktif olarak çalışan/çalışmayan sosyal hizmet uzmanı sayısına dair net bir veriye ulaşılamamıştır. Bu konuda Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (SHUDER) ile de iletişime geçilmiş; ancak herhangi bir dönüt alınamamıştır. Bu nedenle çalışmada evren ile ilgili net bir sayı verilememektedir. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada internet üzerinden çeşitli araçlarla (facebook, twitter, e-mail, vb.) toplam 339 katılımcıya ulaşılmıştır. Basit seçkisiz örneklemin kullanılabilmesi için ele alınan konular/sorunlar ile ilgili bilgilerin evrene göre homojen (benzeşik) olması gerekmektedir (Baltacı, 2018). Bu örneklem türünün tercih edilme nedeni evrende yer alan bireylerin seçilme olasılığının aynı olması ve bir bireyin seçiminin diğer bireylerin seçimini etkilememesidir (Şeker ve Kartal, 2017). Nitekim basit seçkisiz örnekleme yöntemi evreni temsil edici bir örneklem seçiminin en iyi yolu olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011).

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada (1) Sosyodemografik Bilgi Formu, (2) Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği olmak üzere iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu: Katılımcıların sosyodemografik bilgilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış olan formda; katılımcılara yönelik cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, çalıştığı kurum/kuruluş, yaşadığı şehir ve bölge ile ilgili sorular yer almaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği: Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilmiş olan ölçek toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin örneklem uygunluğunu tespit etmek amacıyla Kaiser- Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre KMO katsayısı ,882; Bartlett testi ki-kare değeri 3389,153 (df=435) olarak tespit edilmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı (sig.=.000) bulunmuştur. Tek boyutlu olan ve 25 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha (α) güvenirlik katsayısı ,872’dir. Beşli Likert şeklinde oluşturulan ölçekteki 10 madde olumlu, 15 madde ise olumsuz olarak hazırlanmıştır. Buna göre ölçekte yer alan 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17.,18., 19., 20., 21., 24. ve 25. maddeler olumsuz olarak hazırlanmış ve tersten hesaplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar minimum 25 maksimum 125 olarak belirlenmiştir. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği’nden alınan yüksek puanlar toplumsal cinsiyet algısının olumlu; düşük puanlar ise toplumsal cinsiyet algısının olumsuz olduğunu ifade etmektedir.

3.3. Veri Toplama Süreci

Öncelikle ölçek kullanımı için gerekli izinler (araştırmacı ve Etik Kurul) alınmış ve kullanılması planlanan ölçek ile form Google Forms'a aktarılmıştır. Daha sonra Google Forms'dan alınan link çeşitli sosyal medya araçları (Facebook, Twitter, vb.) üzerinden sosyal hizmet uzmanlarının üye oldukları gruplarda paylaşılmıştır. Ancak hedeflenen katılımcı sayısına ulaşılamaması sonucunda ilk olarak Türkiye'deki 81 ilde bulunan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı il müdürlüklerine e-postalar gönderilmiş; il müdürleri ve sosyal hizmet uzmanlarının desteği talep edilmiştir. Ardından internet üzerinden iletişim bilgilerine ulaşılabilen sosyal hizmet merkezleri, çocuk evleri koordinasyon merkezleri, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları, kadın konukevleri, huzurevleri, bakım ve rehabilitasyon merkezleri ile şiddet önleme merkezler gibi farklı kamu/özel kurum ve kuruluşlara da e-postalar yoluyla ulaşılmıştır. Gönüllülük esasına bağlı olarak söz konusu araştırma linkinin sosyal hizmet uzmanları ile paylaşılması ve doldurulması talep edilmiştir. Bu süreçte yaklaşık 600 kurum/kuruluşa ve sosyal hizmet uzmanına e-posta gönderilmiştir. En nihayetinde 339 adet geçerli form elde edilmiş ve veri analizine tabi tutulmuştur.

3.4. Verilerin Analiz Edilmesi

Veri analizinde SPSS 21.0 programı kullanılmıştır. Ölçek puanlarının normallik değerlendirmesinde örneklem büyüklüğüne göre ($n > 50$) Kolmogorov-Smirnov Z ve ($n < 50$) Shapiro-Wilk testlerinden yararlanılabilir. Bu çalışmanın örnekleme sayısı 339 olduğundan Kolmogorov-Smirnov Z testinden yararlanılmıştır. Normal dağılım sağlanmadığı durumlarda non-parametrik testler kullanılabilir (Büyüköztürk, 2011). Tablo 2'de de görüleceği üzere yapılan normallik değerlendirmesinde ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu yüzden puanların cinsiyet ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre karşılaştırılmasında Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Buna karşın puanların yaş, medeni durum, çalışılan kurum, yaşanılan şehir ve bölge değişkenlerine göre karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testinde anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. Analizler sonucunda güven aralığı %95 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

4. Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Buna göre ilk olarak araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarına yönelik demografik bilgiler sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	232	68,4
	Erkek	107	31,6
Yaş	30 yaş ve altı	203	59,9
	31-40 yaş	80	23,6
	41-50 yaş	43	12,7
	51 yaş ve üstü	13	3,8
Öğrenim düzeyi	Lisans	281	82,9
	Lisansüstü	58	17,1
Medeni durum	Evli	145	42,8
	Bekâr	181	53,4
	Boşanmış/ayrılmış	13	3,8
Kurum	Kamu	192	56,6
	Özel	32	9,4
	Çalışmıyor	115	33,9
Yaşadığı şehir	İstanbul	59	17,4
	Rize	30	8,8
	Ankara	22	6,5
	Gümüşhane	22	6,5
	Trabzon	17	5,0
	Sivas	12	3,5
	Ordu	10	2,9
	Konya	10	2,9
	Osmaniye	10	2,9
	Afyon	9	2,7
	Samsun	8	2,4
	Giresun	8	2,4
	İzmir	7	2,1
	Adana	6	1,8
	Artvin	6	1,8
	Bursa	6	1,8
	Manisa	6	1,8
Kocaeli	5	1,5	
Diğer	86	25,4	
Yaşadığı bölge	Karadeniz	118	34,8
	Marmara	82	24,2
	İç Anadolu	54	15,9
	Ege	31	9,1
	Akdeniz	27	8,0
	Doğu Anadolu	20	5,9
Güneydoğu Anadolu	7	2,1	

Buna göre; araştırmaya katılan 339 sosyal hizmet uzmanının %68,4'ü kadın, %31,6'sı erkektir. Katılımcıların %59,9'u 30 yaş ve altı, %23,6'sı 31-40 yaş, %12,7'si 41-50 yaş, %3,8'i 51 yaş ve üstüdür. Katılımcıların %82,9'u lisans, %17,1'i lisansüstü düzeyde öğrenim görmüştür. Katılımcıların %42,8'i evli, %53,4'ü bekâr, %3,8'i ayrılmış/boşanmış durumdadır. Katılımcıların %56,6'sı kamu kurumlarında, %9,4'ü özel sektörde çalışmakta, %33,9'u herhangi bir kurumda çalışmamaktadır. Katılımcıların %17,4'ü İstanbul ilinde, %8,8'i Rize, %6,5'i Ankara, %6,5'i Gümüşhane, %5'i Trabzon, %3,5'i Sivas, %2,9'u Ordu, %2,9'u Konya, %2,9'u Osmaniye, %2,7'si Afyon, %2,4'ü Samsun, %2,4'ü Giresun, %2,1'i İzmir, %1,8'i Adana, %1,8'i Artvin, %1,8'i Bursa, %1,8'i Manisa, %1,5'i Kocaeli ilinde, %25,4'ü diğer illerde yaşamaktadır. Katılımcıların 34,8'i Karadeniz bölgesinde, %24,2'si Marmara, %15,9'u İç Anadolu, %9,1'i Ege, %8'i Akdeniz, %5,9'u Doğu Anadolu, %2,1'i Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşamaktadır.

Tablo 2. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek ve Alt Boyut	n	\bar{X}	SS	K-S
1. Evlilik, kadının çalışmasına engel olmaz.	339	4,26	1,07	5,59**
2. Kadın sadece ailesinin ekonomik sıkıntısı varsa çalışmalıdır	339	1,73	0,96	5,05**
3. Çalışan kadın da çocuklarına yeterince zaman ayırabilir.	339	3,58	1,18	4,47**
4. Kadınlar anne olduktan sonra çalışmamalıdır.	339	2,02	1,08	4,89**
5. Kadın siyasetçiler de başarılı olabilir.	339	4,31	1,00	5,70**
6. Kadınlar evlendikten sonra çalışmamalıdır.	339	1,54	0,87	6,42**
7. Çalışma hayatı kadının ev işlerini aksatmasına neden olmaz.	339	3,49	1,26	4,43**
8. Çalışan bir kadın hayattan daha çok zevk alır.	339	3,84	1,11	5,05**
9. Kadınlar erkekler tarafından her zaman korunmalıdır.	339	2,48	1,31	5,15**
10. Kocasını izin vermiyorsa kadın çalışmamalıdır.	339	2,05	1,19	4,72**
11. Kadınlar yönetici olabilir.	339	4,35	1,00	6,02**
12. Çalışan bir kadın kazandığı geliri eşine vermemelidir.	339	1,83	0,97	4,65**
13. Çalışan bir kadın çocuklarına daha iyi anne olur.	339	3,07	1,16	3,32**
14. Erkekler de çamaşır bulaşık gibi ev işlerini yapmalıdır.	339	4,41	0,90	6,16**
15. Kocasız kadın sahipsiz eve benzer.	339	1,63	1,04	6,55**
16. Bir ailenin gelirini erkekler sağlamalıdır.	339	2,14	1,26	5,34**
17. Kadınlar kendi başına ticarethane gibi yerler (kafe, market, emlakçı gibi) açmamalıdır.	339	1,63	0,94	5,95**
18. Kadınların birinci görevi ev işlerini üstlenmektir.	339	1,74	1,02	5,25**
19. Bir kadın kocasından fazla para kazanmamalıdır.	339	1,68	0,96	5,60**
20. Erkek her zaman evin reisi olmalıdır.	339	2,11	1,28	4,65**
21. Toplumun liderliği genellikle erkeklerin elinde olmalıdır.	339	1,87	1,17	5,24**
22. Kız çocuklarına da erkek çocuklar kadar özgürlük verilmelidir.	339	4,31	0,99	5,75**
23. Bir kadın kendi haklarına sahip olabilmesi için gerekirse kocasına karşı çıkabilmelidir.	339	3,95	1,20	5,29**
24. Kadın kocasından yaş olarak daha küçük olmalıdır.	339	2,29	1,14	4,84**
25. Ailedeki önemli kararları erkekler vermemelidir.	339	1,70	0,94	5,22**
TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI¹	339	101,12	18,27	1,85**

1: Negatif ifadeler ters kodlanmıştır. KS: Kolmogorov-Smirnov *: p<0,05 **:p<0,01

Toplumsal cinsiyet algısı ölçeği toplam puanı 101,12±18,27 olarak tespit edilmiş olup alınabilecek en düşük (25) ve en yüksek (125) puanlar dikkate alındığında; katılımcıların toplumsal cinsiyet algısının yüksek düzeyde olumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	Z	p
Kadın	232	106,44	13,47	-7,02	0,000
Erkek	107	89,60	21,76		

Mann Whitney U testi sonuçlarına göre toplumsal cinsiyet algısı ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($Z=-7,02$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların toplumsal cinsiyet algı puanları, erkek katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4. Ölçek Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Yaş Grupları	n	\bar{X}	SS	X^2	p	Anlamlı Fark
A-30 yaş ve altı	203	104,64	17,35	25,37	0,000	A>B,C,D
B-31-40 yaş	80	98,07	16,56			
C-41-50 yaş	43	92,49	20,61			
D-51 yaş ve üstü	13	93,53	20,85			

Kruskal Wallis H testi sonuçlarında toplumsal cinsiyet algısı ölçek puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($X^2=25,37$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U ikili karşılaştırma sonuçlarına göre 30 yaş ve altı katılımcıların toplumsal cinsiyet algı puanları, 31 yaş ve üstü katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 5. Ölçek Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması

Medeni Durum	n	\bar{X}	SS	X^2	p	Anlamlı Fark
A- Evli	145	97,26	18,72	21,24	0,000	A,B>C
B- Bekâr	171	105,00	16,62			
C- Boşanmış/ayrı	13	60,15	22,61			

Benzer şekilde toplumsal cinsiyet algısı ölçek puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($X^2=21,24$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U ikili karşılaştırma sonuçlarına göre evli ve bekâr katılımcıların toplumsal cinsiyet algı puanları, boşanmış/ayrı yaşayan katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 6. Ölçek Puanlarının Kurum Türüne Göre Karşılaştırılması

Kurum Türü	n	\bar{X}	SS	X^2	p	Anlamlı Fark
A- Kamu	192	99,85	17,96	10,44	0,005	A,C>B
B- Özel	32	95,59	20,41			
C- Bir kurumda çalışmıyor	115	104,78	17,65			

Kruskal Wallis H testi kullanılarak gerçekleştirilen analizde toplumsal cinsiyet algısı ölçek puanlarının kurum türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($X^2=10,44$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U ikili karşılaştırma sonuçlarına göre kamu kurumlarında çalışan ve herhangi bir kurumda çalışmayan katılımcıların toplumsal cinsiyet algı puanları, özel sektörde çalışan katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 7. Ölçek Puanlarının Yaşadığı Şehre Göre Karşılaştırılması

Yaşadığı Şehir	n	\bar{X}	SS	χ^2	p	Anlamli Fark
A- İstanbul	59	102,51	20,18			A,C,D,E,F,G,H,I>B,J
B- Rize	30	81,97	21,09			K,O,P,Q,R>B,J
C- Ankara	22	107,91	15,60			
D- Gümüşhane	22	100,45	14,58			
E- Trabzon	17	110,18	9,93			
F- Sivas	12	105,17	13,98			
G- Ordu	10	106,10	23,48			
H- Konya	10	101,40	22,86			
İ- Osmaniye	10	107,70	7,66			
J- Afyon	9	89,00	12,89	55,04	0,000	
K- Samsun	8	109,13	9,28			
L- Giresun	8	96,50	19,87			
M- İzmir	7	101,00	26,40			
N- Adana	6	96,00	13,02			
O- Artvin	6	110,33	11,34			
P- Bursa	6	103,33	10,61			
Q- Manisa	6	114,50	11,81			
R- Kocaeli	5	110,20	8,67			
S- Diğer	86	100,63	16,18			

Benzer şekilde, toplumsal cinsiyet algısı ölçek puanlarının katılımcıların yaşadıkları şehre göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($\chi^2=55,04$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U ikili karşılaştırma sonuçlarına göre İstanbul, Ankara, Gümüşhane, Trabzon, Sivas, Ordu, Konya, Osmaniye, Samsun, Artvin, Bursa, Manisa ve Kocaeli illerinde yaşayan katılımcıların toplumsal cinsiyet algı puanları, Rize ve Afyon illerinde yaşayan katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 8. Ölçek Puanlarının Yaşadığı Bölgeye Göre Karşılaştırılması

Yaşadığı Bölge	n	\bar{X}	SS	χ^2	p	Anlamli Fark
A- Karadeniz	118	98,41	19,36			B,C>A,F
B- Marmara	82	103,98	17,94			
C- İç Anadolu	54	104,92	16,55			
D- Ege	31	99,84	18,14	14,03	0,029	
E- Akdeniz	24	103,96	13,63			
F- Doğu Anadolu	20	94,20	14,51			
G- Güneydoğu Anadolu	7	98,57	31,83			

Toplumsal cinsiyet algısı ölçek puanlarının yaşadığı bölgeye göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($\chi^2=14,03$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U ikili karşılaştırma sonuçlarına göre Marmara ve İç Anadolu bölgelerinde yaşayan katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı puanları, Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaşayan katılımcıların puanlarına göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tartışma

Toplumsal cinsiyet konusu insan hakları, sosyal adalet, eşitlik, bireyin onuru ve saygınlığı gibi temel değerlere sahip olan sosyal hizmet disiplini ve mesleği için giderek önem kazanan çalışma alanlarından biridir. Son yıllarda sosyal hizmet eğitim programları incelendiğinde (Western, 2019; Murshid, Lemke,

Hussain ve Siddiqui, 2020) toplumsal cinsiyet konusunun eğitim müfredatı içinde yer almaya başladığı görülmektedir. Buradaki temel amacın sosyal hizmet eğitimi alan bireylerde toplumsal cinsiyet farkındalığı/algısı oluşturulması ve bu bireylerin yapacakları uygulamalarda toplumsal cinsiyet odaklı müdahaleler gerçekleştirmeleri olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın bulgularına göre katılımcılar arasında anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığı tek sosyodemografik değişkenin sosyal hizmet uzmanlarının eğitim/öğretim düzeyi olduğu düşünüldüğünde; bu konuda başarıya ulaşılmış olduğu da iddia edilebilir. Konuyla ilgili olarak Türkiye’de yapılmış bazı çalışmalar incelendiğinde (Kodan Çetinkaya, 2013; Esen, Soylu, Siyez ve Demirgürz, 2017) katılımcıların eğitim düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı arasında pozitif (+) yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların eğitim düzeyleri arttıkça toplumsal cinsiyet algı düzeyleri de artmaktadır. Bu çalışma özelinde katılımcıların lisans ve lisansüstü eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farkın olmaması en temelde eşitlik ve adalet gibi ontolojik değerler üzerine inşa edilmiş bir mesleğin, profesyonellerine kazandırmış olduğu farkındalık ile açıklanabilir.

Katılımcıların eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamasına karşın; cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışılan kurum, yaşanılan şehir ve bölge gibi sosyodemografik değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar ($p<0,05$) olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan 339 sosyal hizmet uzmanının 232’si kadın, 107’si ise erkektir. Toplumsal cinsiyet algısının araştırıldığı bir çalışmaya katılanların neredeyse üçte ikisinin kadın olması şaşırtıcı olabilir. Ancak sosyal hizmetin genellikle kadınlar tarafından tercih edilen (Schilling, Morrish ve Liu, 2008; Christie, 2008), hatta “kadınsı bir doğaya/yapıya” sahip olduğu ileri sürülen (Simpson, 2004; Christie, 2006) bir meslek olduğu düşünüldüğünde bu katılım oranı anlaşılabilir. Araştırmaya katılan kadın sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet algısı erkek sosyal hizmet uzmanlarına göre daha yüksektir. Literatürde kadın katılımcıların toplumsal cinsiyet algısının erkek katılımcılara oranla daha yüksek olduğu (Kimberly ve Mahaffy, 2002; Agapiou, 2002; Kabasakal ve Girli, 2012; Öngen ve Aytaç, 2013; Kodan Çetinkaya, 2013; Esen, Soylu, Siyez ve Demirgürz, 2017; García-González, Forcén ve Jimenez-Sanchez, 2019) sonucuna ulaşan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu durum araştırmada ulaşılan sonucun cinsiyet değişkeni özelinde literatürdeki sonuçlar ile benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ancak burada asıl ilginç olan yukarıda değinilen temel değerler ile yetişen erkek sosyal hizmet uzmanlarının kadın sosyal hizmet uzmanlarına oranla düşük düzeyde bir toplumsal cinsiyet algısına sahip olmalarıdır. Nitekim bazı araştırmalarda (Chusmir, 1990; Myers, 2010; Nicette, 2019) erkek sosyal hizmet uzmanlarının kendilerini “tipik” erkek profillerinden “farklı” olarak konumlandıkları ya da algıladıkları tespit edilmiştir. Bu araştırmada erkek sosyal hizmet uzmanları özelinde ortaya çıkan sonucun literatürde yer alan algı ile örtüşmediği görülmektedir.

Öte yandan araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanları arasında kadın katılımcıların niceliksel fazlalığı ($n=232$) özellikle kadınların toplumsal yaşama katılımı konusunda Türkiye’nin değişen toplumsal yapısını da ortaya koymaktadır. Örneğin kadınların işgücüne katılım oranları incelendiğinde Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren düzenli bir artışın olduğu görülmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2019) verilerine göre bu oran 2004 yılında %23,3 iken, 2009 yılında %26, 2014 yılında ise

%30,3'e yükselmiş olup; bu oranın 2023 yılının sonunda %38,5'e ulaşması hedeflenmektedir. Aynı süreçte Türkiye'de görev yapan toplam sosyal hizmet uzmanı sayısına ve bu uzmanların cinsiyet dağılımına dair net verilere ulaşmak pek mümkün olmasa da Yükseköğretim Kurulu'nun (2020) verilerine göre son yıllarda sosyal hizmet bölümünü tercih eden öğrenciler arasında kadın öğrencilerin niceliksel artışı ve üstünlüğü dikkat çekicidir. Bu artışa bağlı olarak sosyal hizmet mesleği için de Türkiye genelindeki kadın istihdam oranlarındaki yüzdelik artışa benzer, hatta bu oranın da üzerinde bir artışın olabileceği ileri sürülebilir.

Katılımcılar arasında yaş dağılımına bağlı olarak anlamlı bir farklılık söz konusudur. Buna göre 30 yaş altı sosyal hizmet uzmanlarının (n=203) 31 yaş ve üzeri uzmanlara oranla toplumsal cinsiyet algısı daha yüksektir. Literatürde toplumsal cinsiyet algısının özel olarak yaş değişkeni üzerinden açıklandığı herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Fakat genç katılımcılarla yapılan çalışmalarda genel olarak katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı yüksek düzeyde tespit edilmiştir (Kahraman, Kahraman, Ozansoy, Akıllı, Kekillioğlu ve Özcan, 2014; Alptekin, 2014; Kul Uçtu ve Karahan, 2016; Özpuolat, 2017). Bu araştırmada 30 yaş altı katılımcıların toplumsal cinsiyet algısının yüksek olması öncelikle son yıllarda toplumsal cinsiyet odaklı çalışmaların (Koyuncu Şahin ve Çoban, 2019), yayınların (Yeşil ve Yıldırım, 2019) ve söylevlerin (Gedik, 2015) yaygınlaşması ile açıklanabilir. Ayrıca ortaya çıkan bu sonuçta 2006 yılından itibaren giderek yaygınlaşan sosyal hizmet bölümlerinin (Güzel, 2017) lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim müfredatlarında toplumsal cinsiyet, kadına yönelik/aile içi şiddet, feminizm ve kadın çalışmaları gibi derslerin yaygın olarak yer alması da etkili olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların yaşadıkları şehir ve bölge değişkenlerinin toplumsal cinsiyet algısı üzerinde anlamlı farklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Buna göre Rize ve Afyon illeri ile Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaşayan sosyal hizmet uzmanları diğer illerde ve bölgelerde yaşayan uzmanlara oranla daha düşük toplumsal cinsiyet algısına sahiptir. Yaşanılan coğrafyanın, iklimin ya da toplumun insanların duygu, düşünce ve davranışları üzerindeki etkisi yüzyıllardır kabul gören bir görüştür (Montesquieu, 2017). Montesquieu'nün "genel ruh" adını verdiği coğrafya, iklim, yasa, politika, ahlâk, gelenek ve görenek gibi farklı özellikler bir toplumun karakterini belirlemekte (Karnıbüyük, 2018); bu karakter de insanın her türlü algısını ve davranışını şekillendirmektedir. Toplumsal cinsiyet algısının da yaşanılan coğrafyaya ve/veya kültüre göre şekillendiği bilinmektedir (Bhasin, 2000; Oakley, 2016'dan aktaran Esen, Soylu, Siyez ve Demirgürz, 2017). Türkiye'de yapılan araştırmalar batıdan doğuya doğru gidildikçe kadına yönelik algının değiştiğini; buna bağlı olarak da kadınların toplumsal yaşama ve eğitime katılımı oranı ile gelir düzeylerinin azaldığını ve kadınlara yönelik şiddetin arttığını ortaya koymaktadır (Küçükali, 2014; Özyaydınlık, 2014; Büyükyılmaz ve Demir, 2016; Turgut, 2019). Dolayısıyla Rize ili ile Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaşayan katılımcıların toplumsal cinsiyet algısının diğer illere ve bölgelere oranla daha düşük olmaları bu nedensellik ile açıklanabilir. Afyon ilinin de Ege Bölgesi'nin doğusunda; tarım ve hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı kırsal bir alanda bulunması benzer coğrafi ve sosyokültürel özellikler ile açıklanabilir.

Katılımcıların kendilerine yöneltilen sorularda bazı dikkat çekici sonuçlar ortaya çıkmıştır. Buna göre "Çalışan kadın da çocuklarına yeterince zaman ayırabilir" düşüncesine katılımcıların %60,5'i (n=205) katılırken;

%39,5'i (n=134) bu düşünceye ya katılmamakta ya da bu düşünceyle ilgili kararsız olduğunu ifade etmektedir. Araştırmada toplumsal olarak kadınlara yüklenen sorumluluklardan biri olan ev işleriyle ilgili "Çalışma hayatı kadının ev işlerini aksatmasına neden olmaz" düşüncesine katılımcıların %58,4'ü (n=198) katılırken; %41,6'sı (n=141) bu konuda farklı düşünmektedir. Buna göre araştırmaya katılan erkek sosyal hizmet uzmanlarının sayısının 107 olduğu düşünüldüğünde; bazı kadın sosyal hizmet uzmanlarının da çalışan kadınların çocuk bakımı ve ev işleri gibi konularda toplumsal olarak kendilerine yüklenen ve/veya kendilerinden beklenen sorumlulukları kabul ettikleri ya da bu konuda kararsız oldukları anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Türkiye'de yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre her dört erkekten biri (%24) kadınların temel fonksiyonunun ev işi yapmak olduğunu düşünmektedir (Dağsalgüler, 2020). Bu durumu araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanları genelinde değerlendirdiğimizde; toplumsal cinsiyet rolleri/kalıpları ile ilgili olarak cinsiyet ayrımı yapılmaksızın Türkiye ortalamasının da üzerinde bir sonuçla karşılaştığımız ileri sürülebilir.

Araştırmada yer alan "Kadınlar erkekler tarafından her zaman korunmalıdır" düşüncesine katılmayanların oranı %63,8 (n=216) iken bu düşünceye katılan ya da bu konuda kararsız olan katılımcıların oranı %36,2'dir. Bu durumda toplam 123 katılımcının kadınların erkekler tarafından korunması gerektiği fikrine yakın olduğunu ifade edebiliriz. Sosyal hizmet; kadın haklarının korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi gibi konularda aktif olarak rol alan ve sorumluluk üstlenen bir meslektir. Bu mesleğin uygulayıcıları ve bu araştırmanın katılımcıları olan sosyal hizmet uzmanlarının yaklaşık üçte birinin kadınların erkekler tarafından korunması gerektiği düşüncesine yakın olması tartışılması gereken önemli sonuçtur. Bu noktada Türkiye'deki ataerkil toplumsal yapı ve bu yapının katılımcılar üzerindeki etkisi bir nedensellik oluşturabilir. Ancak bu durumun katılımcılarla yapılacak ileri çalışmalar ve/veya derinlemesine görüşmeler ile analiz edilmesi ve açıklanması gerekmektedir. Nitekim bu düşüncenin oluşmasında sosyal hizmet uzmanlarının uygulamaları sırasında karşılaştıkları ya da yaşadıkları olaylar veya deneyimleri etkili olabilir. Son zamanlarda Dağsalgüler (2020) tarafından yapılan bir araştırmada Türkiye'de kadınların erkekler tarafından korunması gerektiğini düşünenlerin oranı %49 olarak tespit edilmiştir. Aynı yıl gerçekleştirilen bu iki araştırma cinsiyet değişkeninden bağımsız olarak karşılaştırıldığında; bu çalışmada kadınların erkekler tarafından korunması gerektiğini düşünen sosyal hizmet uzmanlarının oranı, Türkiye ortalamasının altında olmakla birlikte her üç uzmandan birinin bu düşünceye yakın olduğu anlaşılmaktadır.

"Çalışan bir kadın çocuklarına daha iyi anne olur" düşüncesi katılımcıların cevap vermekte en çok zorladıkları düşüncedir. Sonuçlara göre toplam 113 katılımcının (%33,3) bu konuda kararsız oldukları anlaşılmaktadır. Bu düşünceye katılanların oranı %34,5 (n=117) iken; katılmayanların oranı %32,1'dir. Bir başka ifadeyle araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının 109'u çalışmayan kadınların çocuklarına daha iyi anne olabileceğini düşünmektedir. Bu düşünceye katılmayanlar ile bu konuda kararsız olanlar birlikte ele alındığında oran %66,6'ya yükselmektedir. Bu sonuç toplumsal olarak kadınlara yüklenen "annelik rolü" nün cinsiyet ve meslek ayrımı gözetmeksizin toplumun hemen her kesiminde ne kadar yerleşik hale geldiğini anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Türk toplumunda kadınların annelik rolleri ilgili olarak yapılan bazı

araştırmalarda da (Dudu Karaman ve Doğan, 2018; Yücebaş, 2019; Gezer Tuğrul, 2019) söz konusu bu yerleşik algı ön plana çıkmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal cinsiyet algısı yüksek düzeyde olumlu olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda insan hakları, eşitlik, adalet, bireyin onuru ve saygınlığı gibi değerler üzerinde yükselen sosyal hizmet mesleğinin Türkiye’de genel olarak toplumsal cinsiyet konusunda duyarlı profesyoneller tarafından uygulanıyor olması araştırmanın en olumlu sonucudur. Nitekim sosyal hizmet toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede ön plana çıkan mesleklerden biridir. Sosyal hizmetin bu mücadelede toplumsal cinsiyet eşitsizliğine duyarlı uygulamalara, bu uygulamaların gerçekleştirilmesinde de toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı profesyonellere ihtiyacı bulunmaktadır. Bu duyarlılık kadınlara yönelik her türlü eşitsiz, adaletsiz ve olumsuz düşüncenin, davranışın, uygulamanın veya müdahalenin önüne geçecektir. Böylece kadın haklarının korunmasına yönelik savunuculuk rolü de gerçek anlamda yerine getirilebilecektir. Aksi halde daha çok bireysel alanlarda kendini gösteren kadına yönelik şiddet, baskı, tahakküm, istismar ve ayrımcılık gibi toplumsal cinsiyete dayalı pratikler kamusal alanda da kendine yer edinecektir. Bu noktada sosyal hizmet öğrencilerine ve uzmanlarına yönelik verilecek toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitimler önem kazanmaktadır.

Araştırmada katılımcıların eğitim/öğretim düzeylerine göre anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmaması Türkiye’de verilen sosyal hizmet eğitiminin toplumsal cinsiyete duyarlı bir yapıda kurgulanmış olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Buna rağmen sosyodemografik değişkenlere bağlı olarak tespit edilen bazı farklılıklar (cinsiyet, medeni durum, yaşanılan şehir ve bölge) aslında toplumsal olarak inşa edilen cinsiyet kalıplarının ne kadar yerleşik olduğunun; eğitim/öğretim ve farkındalık çalışmalarıyla da belirli bir noktaya kadar esnetilebildiğinin anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Bugünlerde 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*’un hazırlanmasında ve kabulünde önemli bir yere sahip olan *İstanbul Sözleşmesi*³ üzerinden yapılan tartışmalar bu duruma örnek verilebilir. Toplumsal cinsiyet algısının kültür ile ilgili olan yakın ilişkisi göz önüne alındığında; toplumsal cinsiyete yönelik olumsuz algının değişimi için uzun bir sürenin ve topyekûn bir mücadelenin ortaya koyulması gerektiği anlaşılmaktadır. Bunun için öncelikle tüm milli eğitim müfredatının toplumsal cinsiyet eşitliği temelli bir anlayış ile yeniden güncellenmesi önerilmektedir. Ayrıca toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili kamu spotlarının hazırlanması ve yayınlanması; afiş, poster ve benzeri görsellerin billboardlarda yer alması; sosyal deneyler, toplumsal sorumluluk projeleri veya atölye çalışmaları gibi ilgi çekici faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve yerel/ulusal/sosyal medya araçlarıyla yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Ulusal ölçekte önerilen bu çalışmalara ek olarak yerel düzeyde de bazı farkındalık çalışmalarının yapılması gerektiği düşünülmektedir. Örneğin yerel dinamikler içinde önemli bir konuma ve yetkiye sahip olan muhtarlara ve azalara yönelik Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı taşra teşkilatlarının

³ Avrupa Konseyi tarafından desteklenen “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin kısa adıdır.

farkındalık çalışmaları düzenlemeleri önerilmektedir. Seminer, sunum, panel veya atölye çalışması şeklinde gerçekleştirilebilecek bu çalışmaların sosyal hizmet uzmanları tarafından hazırlanması ve gerçekleştirilmesi hem muhtarların ve azaların hem de uzmanların toplumsal cinsiyet algı düzeylerini yükseltecektir. Son olarak Türkiye'deki toplumsal cinsiyet algısının belirlenmesi amacıyla farklı örneklem gruplarıyla benzer çalışmalar yapılması ve sonuçların karşılaştırılması önerilmektedir. Böylece toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik daha kapsamlı ve etkili olabilecek politika önerilerinin veya uygulama modellerinin geliştirilmesi; her geçen gün artan kadına yönelik şiddet ve kadın (töre/namus) cinayetlerinin önlenmesi veya azaltılması yolunda somut adımların atılması sağlanabilir.

Etik Bilgiler

Bu araştırma Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun 13.04.2020 tarih ve 2020/5 sayılı toplantısında etik açıdan uygun bulunmuştur.

Kaynakça

- Abu-Bader, S. H. (2005). Gender, ethnicity, and job satisfaction among social workers in Israel. *Administration in Social Work*, 29 (3), 7-21.
- Agapiou, A. (2002). Perceptions of gender roles and attitudes toward work among male and female operatives in the Scottish construction industry. *Construction Management & Economics*, 20(8), 697-705.
- Alptekin, D. (2014). Çelişik Duygularda Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı Sorgusu: Üniversite Gençliğinin Cinsiyet Algısına Dair Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 203-211.
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2019). Türkiye’de Kadın, 28 Ekim 2020 tarihinde <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/19172/tr-de-kadin-eylul.pdf> adresinden erişildi.
- Altınova, H. H., & Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24 (2), 9-22.
- Aristoteles. (1997). *Fizik*, (Çev. Saffet Babür), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Arnot, M., David, M., & Weiner, G. (2002). Gender and education policy: Continuities, transformations and critical engagements. (in) *Education, Reform and the State* (pp. 219-233). London: Routledge.
- Avşar, S. (2017). Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında tarihsel rollerini yitiren erkekliğin çöküşü: Küllerinden “yeni erkek”liğin doğuşu, *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), ss. 224-241.
- Azmat, G., & Ferrer, R. (2017). Gender gaps in performance: Evidence from young lawyers. *Journal of Political Economy*, 125 (5), 1306-1355.
- Balcı, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Çalışmalar: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *BEÜ SBE Dergisi*, 7 (1), 231-274.
- Bartlett, K. T., Rhode, D. L., & Grossman, J. L. (2016). *Gender and law: Theory, doctrine, commentary*. Wolters Kluwer Publication
- Béland, D. (2009). Gender, ideational analysis, and social policy. *Social Politics*, 16 (4), 558-581.
- Bhasin, K.(2000). *Understanding gender*. New Delhi: Kali for Women.
- Bird, C. E., & Rieker, P. P. (2008). *Gender and health: The effects of constrained choices and social policies*. New York: Cambridge.
- Black, S. E., & Brainerd, E. (2004). Importing equality? The impact of globalization on gender discrimination. *ILR Review*, 57 (4), 540-559.
- Bobbitt-Zeher, D. (2011). Gender discrimination at work: Connecting gender stereotypes, institutional policies, and gender composition of workplace. *Gender & Society*, 25 (6), 764-786.
- Bora, A. (2012). Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık. (içinde) *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar*. (Der: Kenan Çayır ve Müge Ayan Ceyhan) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bora, A. & Üstün, İ. (2005). *Sıcak Aile Ortamı: Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler*, İstanbul: TESEV Yayınları.
- Burdge, B. J. (2007). Bending gender, ending gender: Theoretical foundations for social work practice with the transgender community. *Social Work*, 52 (3), 243-250.
- Burr, V. (2002). *Gender And Social Psychology*. London: Routledge.
- Büyükoztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (14. Baskı). Ankara: PEGEM Akademi.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyükyılmaz, A., & Demir, Ç. (2016). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Belirleyenleri: Multinomial Logit Model Yaklaşımı. *Ege Academic Review*, 16(3), 443-450.
- Chafetz, J. S. (2006). *Handbook of the Sociology of Gender*. London: Springer Science & Business Media.
- Chodorow, N. J. (1999). *The reproduction of mothering: Psychoanalysis and the sociology of gender*. USA: University of California Press.
- Christie, A. (2008). The Gender Profile of the Social Work Profession in Ireland. Where are the Men?, *Irish Social Worker*, 2008, 21-24.

- Christie, A. (2006). Negotiating the Uncomfortable Intersections between Gender and Professional Identities in Social Work, *Critical Social Policy*, 26 (2), 390-411.
- Chusmir L, (1990). Men Who Make Non-Traditional Career Choices, *Journal of Counselling & Development*, Vol. 69, 11-16.
- Connell, R. W. (2019). *Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Toplum, kişi ve cinsel politika* (Çev. Cem Soydemir), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. Ed. Selçuk Beşir Demir), Ankara: Eğiten Kitap.
- Dağsalgüler, A. (2020). Toplumsal Cinsiyet ve Medya (Rapor), 02.11.2020 tarihinde <https://ingev.org/raporlar/Toplumsal%20Cinsiyet%20Algileri%20Arastirmasi.pdf> adresinden erişildi.
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye’de aile ve kadın emeği. *Toplum ve Bilim*, 86 (3), 139-170.
- Devonis, D. C. (1989). *The concept of conscious pleasure in the history of modern American psychology*. (Doctoral Dissertation), Durham: University of New Hampshire Scholars' Repository.
- Doğrucan, A., & Yıldırım, Z. (2020). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 122-138.
- Dudu Karaman, E. & Doğan, N. (2018). Annelik Rolü Üzerine: Kadının “Annelik” Kimliği Üzerinden Tahakküm Altına Alınması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1475-1496.
- Duncan, S., & Pfau-Effinger, B. (2012). *Gender, economy and culture in the European Union*. England: Routledge.
- Eckes, T., & Trautner, H. M. (2012). *The Developmental Social Psychology of Gender*. York: Psychology Press.
- Egan, S. K., & Perry, D. G. (2001). Gender identity: a multidimensional analysis with implications for psychosocial adjustment. *Developmental Psychology*, 37 (4), 451-463.
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M., ve Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8 (1), 46-63.
- Evans, S. M. (2008). *Feminist coalitions: Historical perspectives on second-wave feminism in the United States* (Vol. 139). USA: University of Illinois Press.
- Fenstermaker, S., West, C., & Zimmerman, D. H. (2013). Gender inequality: New conceptual terrain. (in) *Doing Gender, Doing Difference: Inequality, Power, and Institutional Change*, pp. 25-39. New York: Routledge Pub.
- Ford, T. H. (2009). Mary Wollstonecraft and the motherhood of feminism. *Women's Studies Quarterly*, 37 (3/4), 189-205.
- Foucault, M. (2019). *Özne ve iktidar*, (Çev. Ed. Ferda Keskin), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Garcia-Moreno, C., & Amin, A. (2019). Violence against women: where are we 25 years after ICPD and where do we need to go?. *Sexual and Reproductive Health Matters*, 27 (1), 346-348.
- García-González, J., Forcén, P., & Jimenez-Sanchez, M. (2019). Men and women differ in their perception of gender bias in research institutions. *PLoS one*, 14(12), 1-21, e0225763.
- Gedik, E. (2015). Toplumsal cinsiyet ana akımlaştırmanın Türkiye’de kadın hareketi üzerindeki etkisi ve toplumsal cinsiyet adaleti kavramı. *Akademik Hassasiyetler*, 2(4), 209-228.
- Gezer Tuğrul, Y. (2019). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadınların Annelik Deneyimleri Üzerine Bir Saha Çalışması. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (3), 71-90.
- Görgün Baran, A. (2012). Toplumsal cinsiyet. *Davranış Bilimleri* (içinde), N. Güngör-Ergan, B. Kütük ve R. Coştur (Ed.), s. 409-436, Ankara: Siyasal Yayınları.
- Green, R. (2010). Robert Stoller’s sex and gender: 40 years on. *Archives of Sexual Behavior*, 39 (6), 1457-1465.
- Güzel, B. (2017). Histoire de la Formation au Travail Social en Turquie. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 56 (3), 509-520.
- Haldun, İ. (2004). *Mukaddime*, Cilt 1, (Çev. Halil Kendir), İstanbul: Yeni Şafak Kültür Armağanı.
- Hassim, S., & Razavi, S. (2006). Gender and social policy in a global context: Uncovering the gendered structure of ‘the social’. (in) *Gender and Social Policy in a Global Context* (pp. 1-39). London: Palgrave Macmillan.
- Hicks, S. (2015). Social work and gender: An argument for practical accounts. *Qualitative Social Work*, 14 (4), 471-487.
- Hoffman, C., & Hurst, N. (1990). Gender stereotypes: Perception or rationalization? *Journal of Personality and Social Psychology*, 58 (2), 197-208.

- Illich, I. (1996). Gender, (Çev. Ahmet Fethi). Ankara: Ayraç Yayınları.
- Jacobs, J. A. (1996). Gender inequality and higher education. *Annual Review of Sociology*, 22 (1), 153-185.
- Jones, J. E. (1998). Assumptions about the nature of Humanity. *The Pfeiffer Library*, 3 (2), 1-2.
- Kabasakal, Z. ve Girli, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin, deneyimlerinin bazı değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 105-123.
- Kahraman, L., Kahraman, A. B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu, A., & Özcan, A. (2014). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Algısı Araştırması. *Turkish Studies (Elektronik)*, 9 (2), 811-831.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Karnibüyük, M. (2018) Montesquieu'nün İklim Teorisi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 239-262.
- Kimberly, A. ve Mahaffy, K. (2002). The gendering of adolescents' childbearing and educational plans: Reciprocal effects and the influence of social context. *Sex Roles*, 46(11/12), 403-417.
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*, 1 (2), 21-43.
- Kortenhaus, C. M., & Demarest, J. (1993). Gender role stereotyping in children's literature: An update. *Sex Roles*, 28 (3-4), 219-232.
- Koyuncu Şahin, M., & Çoban, A. (2019). Türkiye'de Eğitim Alanında Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yapılmış Çalışmalara Toplu Bir Bakış. *Journal of International Social Research*, 12(64), 587-599.
- Krijnen, T. (2020). Gender and media. *The International Encyclopedia of Gender, Media, and Communication*, (pp. 1-9), John Wiley & Sons, Inc.
- Kul Uçtu, A., & Karahan, N. (2016). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İTOBIAD: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(8), 286-291.
- Kumar, A. (2020). COVID-19 and Domestic Violence: A Possible Public Health Crisis. *Journal of Health Management*, 22 (2), 192-196.
- Küçükali, A. (2014). Sosyo-ekonomik ve kültürel yapının kadınların çalışma hayatı üzerine etkileri: Erzurum örneği. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 1-19.
- Lake, M. M. (2018). *Strong NGOs and weak states: pursuing gender justice in the Democratic Republic of Congo and South Africa*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Lewis, I. (2004). Gender and professional identity: A qualitative study of social workers practising as counsellors and psychotherapists. *Australian Social Work*, 57 (4), 394-407.
- Lewis, J. (2009). *Work-family balance, gender and policy*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Lingard, B. (2003). Where to in gender policy in education after recuperative masculinity politics?. *International Journal of Inclusive Education*, 7 (1), 33-56.
- Maslow, A. H. (1958). A Dynamic Theory of Human Motivation. (içinde) *Understanding Human Motivation*, (Ed.) C. L. Stacey ve M. DeMartino, 26-47.
- Maynard, M. (1990). The re-shaping of sociology? Trends in the study of gender. *Sociology*, 24 (2), 269-290.
- Montesquieu (2017) *Kanunların Ruhunu Üzerine*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları
- Muehlenhard, C. L., & Peterson, Z. D. (2011). Distinguishing between sex and gender: History, current conceptualizations, and implications. *Sex Roles*, 64, 791-803.
- Murshid, N. S., Lemke, M., Hussain, A., & Siddiqui, S. (2020). Combatting Gender-Based Violence: Perspectives from Social Work, Education, Interdisciplinary Studies, and Medical Anthropology. (in) *Transforming Global Health* (pp. 83-96). Springer, Cham.
- Myers, N. (2010). An exploration of gender-related tensions for male social workers in the Irish context. *Critical Social Thinking: Policy and Practice*, vol. 2, 38-58.
- Nicette, G. (2019). Gender Identity in Social Work: Male Social Workers' Experience in Seychelles, *Seychelles Research Journal*, 1 (1), 53-63.
- Oakley, A. (2016). *Sex, Gender and Society*. (Series: Towards A New Society), London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Orme, J. (2002). Social work: Gender, care and justice. *British Journal of Social Work*, 32 (6), 799-814.

- Ostrander, J. A., Bryan, J., & Lane, S. R. (2019). Clinical Social Workers, Gender, and Perceptions of Political Participation. *Advances in Social Work*, 19 (1), 256-275.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48 (2), 1-18.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14 (33), 93-112.
- Özpuat, F. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 2 (2), 227-236.
- Schilling, R., Morrish, J. N., & Liu, G. (2008). Demographic trends in social work over a quarter-century in an increasingly female profession. *Social Work*, 53(2), 103-114.
- Segal, L. (2015). *Why feminism?: gender, psychology, politics*. John Wiley & Sons, Inc.
- Seguino, S. (2000). Gender inequality and economic growth: A cross-country analysis. *World Development*, 28 (7), 1211-1230.
- Simpson R. (2004). Masculinity at Work: The Experiences of Men in Female Dominated Occupations, *Work Employment Society*, 18 (2), 349-368.
- Steensma, T. D., Kreukels, B. P., de Vries, A. L., & Cohen-Kettenis, P. T. (2013). Gender identity development in adolescence. *Hormones and Behavior*, 64 (2), 288-297.
- Stewart, A. J., & McDermott, C. (2004). Gender in psychology. *Annual. Review of Psychology*, 55, 519-544.
- Şeker, R., & Kartal, T. (2017). Fen eğitiminde bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisi. *Turkish Journal of Education*, 6 (1), 17-29.
- UN Women (2020). Issue brief: COVID-19 and ending violence against women and girls, 05.10.2020 tarihinde, <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/issue-brief-covid-19-and-ending-violence-against-women-and-girls-en.pdf?la=en&vs=5006> adresinden erişildi.
- Tessema, M., Ready, K., & Malone, C. (2012). Effect of gender on college students' satisfaction and achievement: The case of a midsized Midwestern public university. *International Journal of Business and Social Science*, 3 (10), 1-10.
- Turgut, A. Ş. (2019). Türkiye’deki Gelir Eşitsizliğinin Toplumsal Cinsiyet, Kadının İstihdamı ve Kadın Yoksulluğu Açısından Değerlendirilmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (38), 315-329.
- Türk Dil Kurumu (2020). Türk Dil Kurumu Sözlükleri-Güncel Türkçe Sözlük, 06.10.2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, 35, 29-56.
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K., & Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 26-38.
- Yazıcı, F., & Şahbaz, Y. D. (2020). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye’de Yazılı Basına Yansımaları. *Intermedia International E-journal*, 7 (12), 129-149.
- Yeşil, F., & Yıldırım, A. (2019). Toplumsal Cinsiyet ve Medyadaki Söylemi: Evlilik Programları. *Selçuk İletişim*, 12(1), 232-254.
- Yeung, W. L. T. L. (2010). Gender perspectives on adolescent eating behaviors: a study on the eating attitudes and behaviors of junior secondary students in Hong Kong. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 42 (4), 250-258.
- Young-Bruehl, E. (1996). Gender and psychoanalysis: An introductory essay. *Gender and Psychoanalysis*, 1 (1), 7-18.
- Yücebaş, S. (2019). Kadının İmkânsız Tamlığı Olarak Annelik: Reklamlarda Anneler. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Haziran (31), 577-600.
- Yükseköğretim Kurulu (2020). Yükseköğretim Program Atlası, 30.10.2020 tarihinde <https://yokatlas.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Western, D. (2019). Including the Concept of Gender and Its Inherent Complexities, Influences, and Implications in Social Work Practice and Education: Commentary on “Gender dynamics in social work practice and education: A critical literature review” (ed.) Jones, Mlcek, Healy, & Bridges, *Australian Social Work*, 72 (1), 117-120.
- Wharton, A. S. (2009). *The sociology of gender: An introduction to theory and research*. John Wiley & Sons, Inc.